

رمزگشایی معماری پایدار در اصول معماری ایران از دیدگاه استاد پیرنیا

الهام رحیمی*¹

1- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد رشته معماری- مرمت، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد تهران مرکز، rahimi_architect@yahoo.com

چکیده

مفاهیم و اصول معماری ایران و مفاهیم معماری پایدار را مشابهت‌هایی دارند که قابل بررسی است. اصولی که استاد محمد کریم پیرنیا برای معماری ایران تعریف کرده است (مردم‌واری، پرهیز از بیهودگی، نیازش، خودبسندگی و درون‌گرایی) نیز با مفاهیم و اصول معماری پایدار هماهنگی دارد.

مفهوم «معماری پایدار»، چه به عنوان عمل خلق فضای انسانی و تنظیم رابطه انسان و محیط فیزیکی و چه به عنوان محصول این فرآیند، همواره با محیط پایدار درآمیخته و در یک چهارچوب کلی می‌توان آن را به معنای «خلق محیط پایدار انسان‌ساخت» تعبیر کرد. نیل به پایداری محیط کالبدی انسان ساخت به عنوان بخشی از محیط زیست انسانی و دربرگیرنده و سامان دهنده فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی، در گرو برقراری حالت تعادل پویا میان فضای کالبدی انسانی، محیط فراگیر و کاربران فضا است. پویایی این تعادل در نحوه پاسخ‌گویی و کنش‌مندی محیط کالبدی به خواست‌ها و نیازهای کاربران و نیز شرایط متغیر محیط فراگیر است.

در پایان این نوشتار طی یک بررسی تطبیقی، به مقایسه مفاهیم، اصول و ویژگی‌های معماری ایرانی با معماری پایدار پرداخته شده است. حاصل این بررسی تطبیقی دستیابی به مفاهیم و ویژگی‌های مشترک است که قابل کشف و بازشناسی است؛ استخراج این اصول و ویژگی‌های پایدار از تاریخ معماری ایرانی، رهیافت‌های نظری و حتی روش‌های کاربردی را برای معماران معاصر ایرانی به ارمغان خواهد آورد که با تکیه بر چنین تجربیاتی می‌توان هم معماری پایدار را با معماری بومی و ایرانی تبیین کرد و هم هویت از دست رفته معماری اصیل ایرانی را دوباره بازیابی نمود.

واژه‌های کلیدی: اصول معماری ایران، پایداری، معماری پایدار، اصول معماری پایدار

1- مقدمه

معماری کهن سرزمین ایران، زنجیره‌ای به هم پیوسته از تجربیات و ارزش‌هایی است که سینه به سینه از هزاران سال پیش تا کنون توسط هنرمندان، معماران و مردم ایران استمرار یافته است. طی این تکامل تدریجی، معماری ایرانی همواره در تمامی دوران‌ها با تکیه بر زیرساخت‌های فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و طبیعی زمان خود شکل گرفته و در نقاط مختلف ایران به دلیل وجود اقوام، مذاهب و اقلیم‌های گوناگون، انواع مختلف سبک‌های معماری به وجود آمده است. همسازی شهرها، روستاها و بناهای ایرانی در زمان‌ها و مکان‌های مختلف با